گزارش خبر
NEWSREPORT

کد خبر: ۴۹۵۱۰۵
سه شنبه ۳۰ مرداد ۱۴۰۳ ۱۳:۰۲

برای نخستین بار در رویشگاه‌ها و اراضی جنگلی فارس؛

طرح مایه کوبی نهال با ترافل اجرا شد

مایه کوبی نهال با ترافل کاری در جنگل‌های بلوط استان فارس اجرا شد.

به گزارش خبرنگاران گروه جامعه گزارش خبر، «شهرام احمدی» کارشناس ارشد جنگل و مرتع اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری فارس و مجری این طرح در این خصوص گفت: تولید و کاشت نهال‌های مایه کوبی شده با ترافل(ترافل سیاه و ترافل بیابانی)تاثیر به سزایی در احیاء جنگل و مرتع، بالا بردن تاب‌آوری اکوسیستم گیاهی، گسترش فضای سبز و توانمندسازی جوامع محلی و ارزآوری دارد.

وی افزود: گروه‌های مختلفی از قارچ‌های میکوریز وجود دارد که انواع اصلی آنها عبارتند از اندومیکوریز و اکتومیکوریز. قارچ‌های اکتومیکوریز یک ساختار ترکیبی با ریشه تشکیل می‌دهند که شبیه دستکش، نوک ریشه را می پوشاند و می‌تواند آن را به شکل چماقی درآورد.

وی اظهار داشت: تخمین زده شده است که بیش از ۲۰۰۰۰ گونه قارچ اکتومیکوریز وجود دارد. ترافل(Truffle) میوه یکی از قارچ‌های اکتومیکوریز است. تقریباً همه ترافل‌های واقعی خوراکی هستند، اگرچه تعداد کمی از آن‌ها رایحه بدی دارند و تعداد کمی دیگر کمی سمی هستند. اکثریت قریب به اتفاق گونه‌های تجاری قارچ های خوراکی بر روی ضایعات حیوانی و/یا گیاهی ودر کارخانه های بزرگ تولید می شوند. اینها قارچ‌های ساپروبیک(ساپروفیت) هستند. در مقابل، قارچ میکوریز خوراکی را فقط می توان در مزارع تخصصی روی ریشه درختان و درختچه های مناسب و به سختی کشت کرد. با وجود این، گردش مالی قارچ‌های خوراکی میکوریزا در بازارهای جهانی میلیون‌ها یورو است. ترافل علاوه بر ارزش اقتصادی، دارای ارزش اکولوژیکی نیز هست. برهمکنش ریشه ها با قارچ های میکوریزا در هر دو اکوسیستم طبیعی و مصنوعی تقریباً در همه جا وجود دارد. به همین دلیل، دلایل متعددی وجود دارد که چرا مطالعه میکوریزا مهم است:

• میکوریز باعث افزایش جذب مواد مغذی از خاک می شود.

• قارچ های میکوریز را می توان در کنترل زیستی قارچ ها و نماتدهای بیماری زا استفاده کرد.

• میکوریزها در بازسازی مکان های تخریب شده مفید هستند.

• میکوریزها در ایجاد جوامع گیاهی تأثیر مثبت دارند.

• میوه بسیاری از قارچ های میکوریز برای انسان و سایر موجودات قابل خوردن هستند.

در میان حداقل ۱۸۰ گونه ترافل موجود، ترافل سیاه تابستانی Tuber aestivum Vittad. یکی از پرطرفدارترین هاست. خوشبختانه این گونه در ایران به صورت طبیعی وجود دارد و به صورت همزیست با گونه های درختی هم درجنگل‌های خزری و هم در جنگل‌های زاگرس رشد می‌کند. با همکاری و تامین هزینه یکی از علاقه مندان(آقای عبداله پناهپوری) در مرداد ماه سال ۱۴۰۲ این گونه با استفاده از سگ آموزش دیده و پس از جستجوهای فراوان در جنگل‌های بلوط ایرانی مشاهده گردید و گزارش آن به سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری ارائه شد(به نظر می رسد اولین گزارش از وجود ترافل در جنگلهای بلوط ایرانی باشد).

مایه کوبی نهال با ترافل کاری سخت و پیچیده است که در کشورهای اروپایی انجام می شود و اخیرا کشور ترکیه نیز اقدام به مایه کوبی نهال کرده است. مایه کوبی نهال بویژه گونه های بومی و گونه هایی که در فضای سبز استفاده میشوند می‌تواند علاوه بر درآمد اقتصادی باعث تاب آوری گیاه در مقابل تنش‌های محیطی شود. بر همین اساس پس از سالها مطالعه، در سال گذشته با همکاری و سرمایه گذاری یکی از علاقه مندان(آقای عبداله پناهپوری) مراحل اجرایی مایه کوبی نهال با ترافل سیاه تابستانی در گلخانه ایشان آغاز شد. نخست سعی شد گونه های بومی، بلوط ایرانی(Quercus brantii) و بلوط روبور(Quercus robur) مایه کوبی شود. در سال جاری(مردادماه) نهال‌ها مورد آزمایش قرار گرفت و ریشه های نهالها در زیر میکروسکوپ مشاهده گردید و خوشبختانه موفقیت در مایه کوبی محرز شد. همزمان گونه پکان(Carya illinoensis) نیز مورد آزمایش قرار گرفت که نتیجه مایه کوبی در این گونه نیز موفقیت آمیز بود.

ریشه نهال بلوط روبور

گونه های دیگری از سوزنی برگان و پهن برگان نیز مایه کوبی شده که نتایج آن متعاقبا اعلام خواهد شد. علاوه بر ترافل سیاه تابستانی، مطالعه بر روی مایه کوبی گونه گل‌آفتابی(Helianthemum lippii) با ترافل بیابانی یا دنبلان(desert truffle) در حال انجام است. ترافل بیابانی یک خانواده قارچ زیرزمینی مایکوریز است که عمدتا شامل گونه¬هایی از جنس Terfezia ,Picoa وTirmania هستند. اغلب در کشورهای حوزه مدیترانه مانند: جنوب اسپانیا، پرتغال، ایتالیا، فرانسه، مجارستان،ترکیه، از مراکش تا مصر، اسرائیل، شبه جزیره عربستان، ایران، عراق، لیبی، سوریه و کویت در اراضی خشک و

نیمه خشک پراکنش دارند. بعلاوه بعضی از گونه های ترافل بیابانی در آفریقای جنوبی، آمریکای شمالی و ژاپن و چین یافت شده‌اند. ترافل بیابانی از نظر اکولوژیکی هم بسیار مورد توجه است زیرا نیاز آبی کمی برای کشت مورد نیاز است که آنرا یک جایگزین محصولات کشاورزی در مناطق خشک و نیمه‌خشک می‌سازد و بدلیل قیمت آنها در بازار آزاد، یکی از موارد مورد علاقه تجارت است.

قارچ دنبلان گستره پراکنش زیادی در ایران دارد. با توجه به اهمیت اکولوژیکی این قارچ در طبیعت (از نظر ایجاد همزیستی میکوریزایی) و با توجه به تقاضای روزافزون تغییر کاربری مراتع و جنگل‌ها، تکثیر و کاشت ترافل بیابانی گزینه‌ای است که می تواند بخشی از این درخواست‌ها را کاهش دهد زیرا هم ارزش اقتصادی زیادی دارد، هم پوشش گیاهی بومی مناسب برای حفظ خاک و تامین علوفه دام ایجاد می‌کند و هم باعث زیاد شدن مقاومت گیاهان در مقابل تنش‌های محیطی می‌گردد.

پیشنهاد می شود:

-زمینه مناسب برای تولید نهال‌های مایه کوبی شده فراهم شود.

-مرکزی برای نظارت بر تولید و تایید نهال مایکوریزی تشکیل شود یا از مراکز و امکانات موجود استفاده شود.

-بهره‌برداری از ترافل سیاه در جنگل‌های خزری و زاگرس و هم چنین ترافل بیابانی(در قالب طرح مدون) ساماندهی گردد.

-سیاست‌گذاری پایدار منطبق با شرایط اجتماعی و اقتصادی جوامع محلی،بازار جهانی و هم چنین رعایت مسایل فنی و علمی در خصوص بهره برداری، فرآوری و صادرات ترافل تدوین گردد.

-احیا جنگل در رویشگاه های مناسب با استفاده از نهال‌های مایه کوبی شده مد نظر قرار گیرد.

-بهره برداران آموزش ببیند و کارت بهره برداری صادر شود.

-بهره برداری از ترافل صرفا با سگ های آموزش دیده(ترافل یاب) صورت گیرد.